

نوشته: دکتر محمود عرفانی
استادیار دانشگاه تهران (مجتمع آموزش عالی قم)

بحثی در باره ماده ۸۸ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۲۴ اسفند ماه ۱۳۲۷

مقدمه:

در بطن اقتصاد سرمایه داری، مشاغل تولیدی مانند استخراج ذغال سنگ و بهره برداری از مواد نفتی، تولید فولاد، صنایع شیمیائی و الکتریکی و غیره جهت سرمایه گذاری نیاز به سرمایه های عظیمی دارند که صاحبان آن مجبورند برای استفاده از پس اندازهای مردم و بازار پول^(۱) (بورس)، شکل شرکت های سهامی عام^(۲) را انتخاب نمایند. بدیهی است توسعه بنگاه های صنعتی و تجارتي با پیشرفت اقتصادی کشور رابطه مستقیم داشته و با تسهیل توزیع ثروت بین طبقات مردم همبستگی اجتماعی ایجاد می گردد. برای جلب چنین پس اندازهایی برای سرمایه گذاری و برای اینکه مردم با میل و رغبت پول خود را در اختیار شرکت ها قرار دهند باید در نحوه اداره آنها و انتخاب مدیران و بازرسان مداخلت داشته باشند هر چند متخصصین در امور حقوق تجارت و اقتصاد شرکت ها در کشورهای مختلف سازمان های عمومی مستقل و پانیمه مستقل بوجود آورده اند تا طرز کار شرکت ها و بورس اوراق

1- Le marché boursier

2- Les Sociétés anonymes avec appel public a l'épargne

بهادار و کنترل نمایند (۱) (مانند C.O.B (۲) در فرانسه D.T.I (۳) در انگلیس S.E.G (۴) و در آمریکا).

قوه مقننه شرکت یعنی مرجع تصمیم گیری همان مجامع عمومی است که از اجتماع سهامداران یا نمایندگانشان تشکیل می‌گردد.

ماده ۸۸ ق. ت.م. که مورد بحث ماست با شدناظر به نحوه اتخاذ تصمیمات و انتخاب مدیران و بازرسان در مجمع عمومی عادی شرکت است که مقرر می‌دارد. "در مجمع عمومی عادی تصمیمات همواره با اکثریت نصف بعلاوه یک آراء حاضر در جلسه رسمی معتبر خواهد بود. مگر در مورد انتخاب مدیران و بازرسان که اکثریت نسبی کافی خواهد بود. "در مورد انتخاب مدیران تعداد آراء هر رأی دهنده در عدد مدیرانی که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رأی هر رأی دهنده برابر حاصل ضرب مذکور خواهد بود رأی دهنده می‌تواند آراء خود را به یک نفر بدهد یا آنرا بین چند نفری که مایل باشد تقسیم کند، اساسنامه شرکت نمی‌تواند خلاف این ترتیب را مقرر دارد. " (۵)

قسمت اول ماده مزبور ملهم از بند اول ماده ۲۸ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۸۶۷ - فرانسه اصلاحی ۲۵ فوریه ۱۹۵۳ می‌باشد که مقرر می‌دارد. "تصمیمات مجمع عمومی عادی با اکثریت آراء معتبر خواهد بود. " (۶) ولی مقنن ایرانی، نظریه آندسته از علماء حقوق فرانسه را، در تفسیر ماده مذکور، در مورد اکثریت مطلق، (۷) یعنی نصف بعلاوه یک آراء حاضر در

(۱) در این مورد به مقاله نویسنده، در نشریه شماره ۴ و ۵ و ۶ دانشکده حقوق دانشگاه ملی ایران و همچنین به پلی کیپی نویسنده درباره بورس از انتشارات مدرسه عالی بازرگانی مراجعه فرمایند.

(2) La commission des opérations de Bourse

کمیسیون بورس اوراق بهادار.

(3) Department of Trade and Industry

اداره بازرگانی و صنعت.

(4) Securities and Exchange Commission

کمیسیون بورس و اوراق بهادار.

(۵) قانون تجارت با کلیه اصلاحات و مصوبات جدید ۱۳۵۱ از انتشارات گنج دانش صفحه ۳۹.

(6) Hémaré (J), Terré (F) et Mabilat (P); Sociétés

commerciales T.II, Ed. Paris 1974. P. 218.

(7) Ibid, P. 219.

جلسه رسمی، پذیرفته است. اما تحولات ماده ۲۸ ماوالذکر که با توجه به نیازهای حقوق تجارت در دنیا صورت گرفته، مورد توجه قانونگذار ۲۴ اسفند ۱۳۴۷ واقع نشده است. حال باید دید فلسفه پذیرش اکثریت نسبی آراء در حقوق فرانسه چه بوده است؟ برای آراء ممتنع و سفید چه اعتباری قائل شده اند؟ و بالاخره بند ۳ ماده ۱۵۵ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ فرانسه^(۱) با استفاده از نظریات دکترین و رویه قضائی، اکثریت در مجمع عمومی عادی را به چه ترتیب پیش‌بینی کرده است؟ قسمت دوم ماده ۸۸ ق.ت.م در مورد انتخاب مدیران ضمن بیان فورمول محاسبه تعداد آراء سهامدار، به هر رأی دهنده اختیار می‌دهد که آراء خود را به یک و یا چند مدیر بدهد و ضمناً "مقتن به لحاظ نقش مهم هیئت مدیره در شرکت، قید مواردی برخلاف ترتیب مذکور در اساسنامه شرکت ممنوع می‌کند.

در اینجا این سؤال مطرح می‌شود که آیا با توجه به سیستم رأی ادغامی^(۲) در حقوق ایالات متحده آمریکا می‌توان در قسمت دوم ماده ۸۸ ق.ت.م تساوی سهام سهامداران را در رأی، در انتخاب مدیران، به نفع اقلیت پذیرفت؟ آیا بر مبنای چنین اوضاع و احوالی استثنائی بودن قسمت دوم مذکور بر عموم ماده ۴۲ ق.ت.م - ۱ در مورد جواز تعدد آراء هر یک از سهام ممتاز سهامدار محرز و مسلم می‌گردد؟ برای پاسخ به سئوالات مطرح شده در فوق، - موضوع را در دو بخش مورد مطالعه قرار می‌دهیم:

بخش اول - نحوه اتخاذ تصمیمات در مجمع عمومی عادی.

بخش دوم - نحوه انتخاب مدیران در مجمع عمومی عادی.

10- Code de commerce Ed. Dalloz Paris 1972-73. P. 885.

11- Cumulative voting for directors, Guy Naylor; Guide to shareholders' Rights Ed. London 1969 P. 83 et 261.

- Chamboulive (J); La direction des sociétés par actions aux états-unis d'Amérique. Ed. Paris. 1964, P. 32 et S

- L.C.B. Gower, the principles of modern company law Ed. London, Stevens and sons 1969 P. 128.

بخش اول

نحوه اتخاذ تصمیمات در مجمع عمومی عادی

نظر به اینکه قانون ۲۴ اسفند ۱۳۴۷ حاکم به شرکت‌های سهامی از قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ فرانسه الهام گرفته است^(۱) روی این اصل، در مطالعه این بخش موادی را که با موضوع مورد بحث ارتباط نزدیک داشته باشد با قانون فرانسه مقایسه خواهیم نمود.

تشکیل مجمع عمومی عادی، حق شرکت‌وراء (الف) شامل تشریفات قبل و هنگام جلسه اخذ راء می‌باشد (۱ و ۲) تا اعتبار تصمیمات سهامداران احراز گردد (ب).

الف - تشکیل مجمع و حق شرکت و راء

مجمع عمومی عادی در هر شرکت الزاماً " باید الاقل یکمرتبه در سال تشکیل گردد البته این امر موقعی است که مراتب در اساسنامه شرکت پیش بینی شده باشد. بنظر می‌رسد با توجه به ماده ۱۵۷ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ چون ترازنامه شرکت باید مورد تصویب قرار گیرد لذا تشکیل مجمع سهامداران اجباری است هر چند که در دستور جلسه انتخاب مدیران و یا بازرسان و تقسیم سود شرکت مطرح نشده باشد البته در مورد قوه قهریه (مانند جریان انقلاب اسلامی ایران) می‌توان جلسه را به تعویق انداخت.

در حقوق فرانسه، هنگامی که عده زیادی از سهامداران به تشکیل مجمع متعرض باشند به نحوی که تصور شود که اکثریت واقعی وجود نخواهد داشت در این صورت دادگاه می‌تواند دستور تاءخیر تشکیل مجمع را صادر نماید. (۲)

کلیه سهامداران حق شرکت در مجمع عمومی را دارند شرکت‌های سهامی گاهی کوچک و گاهی بزرگ هستند که در صورت اخیر مؤسسه‌سین قسمتی از سرمایه خود را، از طریق فروش سهام به مردم تاءمین می‌کنند^(۳) و همچنین سهام و اوراق قرضه‌شان در بورس پذیرفته

(۱) - دکتر صفوری (منصور)، حقوق تجارت سال سوم قضائی از انتشارات دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، شرکت سهامی صفحه ۵۷.۱ - ۱۳۵۶.

(2) RIPERT (G) et Roblot (R), Droit commercial, Tl. Ed. Paris 1972. P. 112.

(۳) - دکتر صفوری (منصور) ماءخذ یاد شده، صفحه ۷.

می شود. ماده ۴ قانون ۲۴ اسفند ۱۳۴۷ شرکت‌ها را به دو نوع عام و خاص تقسیم نموده است و ماده ۸۸ ق. ت. شامل هر دو شرکت مزبور می‌گردد.

با توجه به اهمیت اقتصادی شرکت سهامی عام که در دنیای امروز شکل حقوقی شرکت‌های بزرگ صنعتی یا تجاری را تشکیل می‌دهد به علت نیاز به سرمایه‌های مردم و جلب اعتماد آنان مجمع عمومی و حق شرکت و رأی سهامداران مورد توجه خاص متخصصین حقوق تجارت قرار گرفته است و حق رأی را از حمله حقوق اساسی صاحبان سهام در توانین مربوط منظور داشته‌اند و تشریفات خاص قبل از مجمع و به هنگام تشکیل آن پیش‌بینی نموده‌اند.

۱- تشریفات لازم برای شرکت در جلسه رأی (۱)

پیش از تشکیل مجمع عمومی هر صاحب سهمی که مایل به حضور در مجمع باشد می‌تواند با ارائه ورقه سهم یا گواهی موقت سهم متعلق بخود به شرکت مراجعه و ورقه ورود به جلسه را دریافت کند بدین ترتیب فقط سهام‌مداری حق ورود به جلسه را دارد که ورقه ورودی را دریافت کرده باشد در مجمع لیستی تهیه می‌شود که در آن هویت کامل، اقامتگاه و تعداد آراء هر یک از حاضرین قید و به امضاء آنان خواهد رسید (ماده ۹۹ ق. ت. ا. و ماده ۱۳۶ آئین نامه اجرائی ۱۹۶۷ فرانسه) باید این نکته را اضافه کرد که در کلیه موارد دعوت سهامداران برای تشکیل مجمع عمومی عادی بایستی از طریق نشر آگهی، در روزنامه کثیرالانتشار که آگهی‌های شرکت در آن نشر می‌شود بعمل آید مگر در مواقعی که کلیه صاحبان سهام در مجمع حاضر باشند که در این صورت نشر آگهی و تشریفات دعوت الزامی نیست

(۱) - دکتر ستوده تهرانی (حسن) حقوق تجارت، جلد دوم، از انتشارات دانشگاه تهران شماره ۱۱۴۴/۲ سال ۱۳۴۷ صفحه ۱۰۵ به بعد.

دکتر کاتبی (حسین قلی)، حقوق تجارت، از انتشارات آبان، چاپ ششم سال ۱۳۵۶ صفحه ۷۶ به بعد.

دکتر اعظمی زنگنه و عبدالحمید، حقوق بازرگانی، چاپ سال ۱۳۵۳، صفحه ۱۱۵ به بعد.

Lefebvre(F); mémento pratique des sociéte commerciales
Ed. Paris. 1972.P. 486 et S.

و ضمناً" هر یک از مجامع عمومی عادی سالیانه باید روزنامه‌کثیرالانتشار را برای درج هرگونه دعوت و اطلاعیه شرکت تعیین نمایند (ماده ۹۷ ق. ت. ا.) (۱) .

از طرفی فاصله بین نشر دعوت‌نامه مجمع عمومی و تاریخ تشکیل آن حداقل ده روز و حداکثر چهار روز خواهد بود (ماده ۹۸ ق. ت. ا.) . در حقوق فرانسه برای اولین دعوت وقت حضور ۱۵ روز و برای دومین بار ۶ روز پس از نشر آگهی می‌باشد (ماده ۱۲۶ و ۳۰۰ آئین‌نامه اجرائی ۱۹۶۷) (۲) .

بنظر می‌رسد که ماده ۹۸ ق. ت. ا. بر مبنای مواد مذکور، در حقوق تجارت فرانسه، تکمیل گردد زیرا باتوجه به بعد مسافت و نوع وسایل حمل و نقل در ایران، مدت ۱۰ روز پس از نشر آگهی کافی نخواهد بود و از طرف دیگر قانون برای دعوت بار دوم سهامداران در ماده مذکور مدتی پیش‌بینی نکرده است. ضمناً" دعوت مجمع عمومی عادی از جمله وظایف هیئت مدیره است، در صورتی که هیئت مدیره مجمع عمومی عادی سالانه را در موعد مقرر دعوت ننماید، بازرس یا بازرسان شرکت موظفند راساً اقدام به دعوت مجمع مزبور بنمایند.

از طرف دیگر سهامدارانی که لااقل یک پنجم سهم شرکت را دار می‌باشند، حق دارند تشکیل مجمع عمومی را از هیئت مدیره بخواهند و در غیر این صورت مقصود قانون گزار راتاء مین نمی‌کند. منظور قانون گزار اینست که اگر هیات مدیره وقعی بصدورخواست سهامداران نگذاشت آنها می‌توانند تشکیل مجمع عمومی را از بازرس یا بازرسان خواستار گردند. بهمین دلیل هم هست که در ماده ۹۵ می‌خوانیم هیأت مدیره باید حداکثر تا بیست روز مجمع مورد درخواست را با رعایت تشریفات مقرر دعوت بکند در غیر این صورت از بازرس یا بازرسان شرکت تقاضا نمایند و در صورت استنکاف اشخاص مذکور مستقیماً" با رعایت تشریفات اقدام به دعوت مجمع نمایند و مجمع فقط بموضوعی که در تقاضا نامه قید شده رسیدگی خواهد کرد (مواد ۹۵ و ۹۶ ق. ت. ا.) .

۲- تشریفات برای اخذ رای

مجمع عمومی عادی که با حضور صاحبان سهام شرکت تشکیل می‌گردد دارای وظایف زیر است :

۱- دکتر کاتبی (حسینقلی) ، ماخذ یادشده، صفحه ۸۱ .

— رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان سال مالی قبل و صورت دارائی و مطالبات و دیون شرکت و صورت حساب دوره عملکرد سالیانه شرکت توضیح اینکه بدون قرائت گزارش بازرس یا بازرسان شرکت در مجمع عمومی اخذ تصمیم نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان سال مالی اعتبار قانونی نخواهد داشت (ماده ۸۹ ق. ت. ا.) .

— انتخاب مدیران و بازرس یا بازرسان شرکت (ماده ۸۸ ق. ت. ا.) .

— تقسیم سود و زیان بین سهامداران (ماده ۹۵ ق. ت. ا.) .

— تعیین روزنامه کثیرالانتشار که آگهی ها و اطلاعیه های بعدی برای سهامداران تا تشکیل مجمع عمومی عادی بعد در آن منتشر خواهد شد (ماده ۹۷ ق. ت. ا.) .

عملاً " بیشتر سهامداران نمی توانند شخصا " در مجمع عمومی عادی حاضر شوند ولی حضور وکیل یا قائم مقام قانونی صاحب سهم و همچنین نماینده هیات نمایندگان شخصیت حقوقی به شرط ارائه مدرک وکالت یا نمایندگی بمنزله حضور خود صاحب سهم می باشد . (ماده ۱۰۲ ق. ت. ا.) .

در بند اول ماده ۱۶۱ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ فرانسه (۱) مقنن بمنظور جلوگیری از ورود اشخاص سودجو یا غیر صالح تحت عنوان وکیل یا نماینده مجمع عمومی، محدودیتی قائل و مقرر داشته که چنین وکالتی فقط باید به سهامدار دیگری یا همسر سهامدار، داده شود زیرا، در عمل بانکها و مدیران شرکت که خود سهامدار هستند ورقه سفید وکالت (۲) به صاحبان سهام ارسال می دارند و سهامدار با توجه به مشکلات حضور در جلسه بعلت بعد مسافت، گرفتاری شغلی و یا خانوادگی، عدم علاقه و یا نفع کمتر، وکالت نامه سفید را امضاء و به مرجع مربوط ارسال می نماید و بدیهی است چنین وکالتی مبین اراده واقعی سهامدار در مجمع عمومی نخواهد بود، این رویه در فرانسه مورد انتقاد شدید حقوقدانان قرار گرفته است. بنظر می رسد همانطوری که در حقوق فرانسه پیشنهاد نموده ایم جا دارد در حقوق ایران

1- Code de commerce, Op. cit, P. 886

2- Mandat en blanc; Ripert (G) et Roblot (R); Op.cit,

P. 668.

نیز ارسال رای وسیله پست سفارشی معمول گردد که خود این امر مستلزم دادن اطلاعات قبلی بیشتر به سهامداران است (۱).

ضمناً باید اضافه کرد که در مجمع عمومی عادی حضور دارندگان اقلاً "بیش از نصف سهامی که حق رای دارند ضروری است، هرگاه در اولین دعوت حد نصاب مذکور حاصل نشد مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد و با حضور عده‌ای از صاحبان سهامی که حق رای دارند رسمیت یافته و تصمیمات لازم نسبت به کلیه امور شرکت بجز آنچه که در صلاحیت مجمع عمومی موسس و فوق العاده است اتخاذ خواهد نمود مشروط بر اینکه در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد (مواد ۸۶ و ۸۷ ق. ت. ۱). اما ماده ۹۳ استثنائی برای این اصل وارد کرده و آن در موقعی است که در مجمع عمومی عادی بخواهند در حقوق نوع خاصی از سهام شرکت تغییر بدهند که در این صورت تصمیم مجمع وقتی قطعی خواهد بود که با حضور لااقل نصف دارندگان اینگونه سهام در دعوت اول و در صورت حاصل نشدن حد نصاب لااقل یک سوم دارندگان مذکور در جلسه خاصی حاضر و آن تصمیم را با اکثریت $\frac{2}{3}$ آراء تصویب نمایند (ماده ۹۳ ق. ت. ۱). ضمناً هرگونه تغییر در امتیازات مربوط به سهام ممتاز از این قاعده مستثنی بوده و باید طبق ماده ۴۲ ق. ت. ۱ به تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت با جلب موافقت دارندگان نصف بعلاوه مالک صاحبان اینگونه سهام انجام شود.

ب - اعتبار تصمیمات سهامداران

اعتبار تصمیمات سهامداران را بدواً در حقوق فرانسه و سپس در حقوق ایران مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

۱ - در حقوق فرانسه

در حکومت قانون ۲۴ ژوئیه ۱۸۶۷ در مجمع عمومی عادی اعتبار تصمیمات منوط به اکثریت آراء حاضر در جلسه بود زیرا، بند ۱ ماده ۲۸ قانون مذکور اصلاحی ۲۰ فوریه

1- ERFANI (mahmoud); L'information des actionnaires, étude comparative en droit français, allemand anglais et des Etats-Unis, thèse doc. d'Etat en droit préface, R. Houin Paris 1976. Ed. S.R.T.P. 388 et S.

۱۹۵۲ مقرر می‌دارد:

"... Les deliberations sont prises a la majorits des

voix.

یعنی "تصمیمات به اکثریت آراء اتخاذ می‌شود".

بعضی از مولفین حقوق فرانسه معتقد بودند که منظور از اکثریت مذکور در ماده همان اکثریت مطلق آراء (۱) حاضرین نماینده در جلسه می‌باشد در صورتی که عده دیگر از کثرت نسبی دفاع نموده و چنین استدلال می‌کردند که آراء ممتنع در مجمع مشکلاتی ایجاد می‌کند و نباید جزو آراء محسوب گردد چون رای ممتنع، در مخالفت با موضوع پیشنهادی نیست بلکه صاحب آن نظریات اصلاحی دارد (۲)

کمیسیون قانونگذاری به ریاست آقای Pleven راه حل اخیرا پذیرفته که منتهی به تصویب ماده ۱۵۵ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ گردیده است و در بند ۳ چنین مقرر می‌دارد.

".... L'assemblée générale ordinaire statue à la

" majorité des voix exprimées; dans le cas où il est

procédé à un scrutin, il n'est pas tenu compte des

bulletins blancs."

" مجمع عمومی عادی با اکثریت آراء اظهار نظر شده اتخاذ تصمیم می‌نماید. در موقعی که اخذ رای با ورقه انجام می‌شود. اوراق سفید در نظر گرفته نخواهد شد."

بطوریکه ملاحظه می‌شود ورقه سفید جزو آراء محسوب نمی‌شود البته رای با بلند

کردن انگشت در مجمع عمومی، حذف نشده است مگر اینکه در اساسنامه شرکت، شرط مخالف

شده باشد والا اخذ رای بطریق اخیر مجاز خواهد بود. (۳)

در قانون جدید تجارت فرانسه، رای مخفی هم حذف نشده و در اساسنامه شرکت

ممکن است اجباری بودن آن قید گردد (۴)، ولی با مراجعه به برگ حضور و غیاب،

صفت سبزی بودن رای از بین خواهد رفت، امامی توان با دعوت منشی دادگاه،

1- Majorité absolue

اکثریت مطلق عبارتست از مجموع آرائی که مساوی نصف بعلاوه یک آراء حاضر در جلسه رسمی باشد.

2- Hémarde (J), Terre (F) et Mabilat, Op. cit. P. 218.

3- Hémarde (J), Terre (F) et Mabilat, Op. cit P. 219

سری بودن رای را حفظ نمود.

رای در مجمع عمومی عادی ممکن است با وکالت باشد ولی همانطوری که قبلاً گفت شده چنین روشی در عمل مواجه با اشکالاتی شده است.

در حکومت قانون ۲۴ ژوئیه ۱۸۶۷، شرکت می توانست، اکثریت قوی تر از آنچه که در قانون پیش بینی شده، در نظر بگیرد ولی چون ارزش چنین شرطی قابل تردید بود و با واقعیت تطبیق نمی کرد لذا در قوانین جدید (۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶) اکثریت مقرر در قانون برای عموم شرکت ها لازم الاتباع شده است و تخلف از آن موجب بطلان تصمیمات متخذه خواهد بود (بند ۳ ماده ۱۷۳ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۷) و نتایج چنین تخلفاتی، سوء استفاده از اختیارات اکثریت (۱) محسوب می گردد.

همانطور که در بالا دیدیم، در مجمع عمومی عادی تصمیمات با اکثریت آراء اظهار نظر شده معتبر خواهد بود (بند ۳ ماده ۱۵۵ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶) در مورد احتساب آراء اکثریت باید موارد زیر اشاره کرد.

— آراء اکثریت با احراز سهامی که حق رای دارند و در مجمع حاضر و با معرفی شده اند محاسبه می شود و قاعده همان است که در مورد حد نصاب مقرر شده است.

— ماده ۲۹ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۸۶۷ اصلاحی ۲۵ فوریه ۱۹۵۳ مقرر می داشت که در تمام مجامع حد نصاب (۲) بر مبنای مجموع سهامی که سرمایه شرکت را تشکیل می دهد محاسبه می شود مگر در مورد سهامی که بموجب قانون از حق رای محروم شده است. راه حل اخیر در قانون جدید ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ پذیرفته شده و موارد استثناء مبنی بر محرومیت از حق رای وسیله مقتن احصاء گردیده است که عبارتند از:

" سهام آورده غیر نقدی بهنگام افزایش سرمایه (بند ۲ و ۳ ماده ۸۲ قانون)،

" در مورد قرارداد بین مدیران شرکت (۳) (بند ۴ ماده ۵۳ و بند ۲ ماده ۴۵ قانون).

۱ — در مورد سوء استفاده از اختیارات اکثریت در حقوق تجارت کشورهای (فرانسه — سویس — بلژیک — لوکزامبورگ، هلند، یونان و ایران) بمقاله نویسنده در مجله مؤسسه حقوق تطبیقی دانشکده حقوق دانشگاه تهران چاپ خواهد شد مراجعه نمائید.

2- Le quorum

3- Hé'Mard (J), Terre (F) et Mabilat, Op. Cit, tl, No.

1040.

" حذف حق رجحان در مود افزایش سرمایه (بند ۲ ماده ۱۶۴ قانون اصلاحی ۱۷ اوت ۱۹۶۷) .
 . در مورد سهامی که تمام یا قسمتی از مبلغ آن پرداخت نشده است (بند ۱ ماده ۲۸۳ قانون) .
 ضمناً " در مجمع عمومی عادی مرسوم اینست که در طول جلسه ، قبل از رای برای هر موضوع ، حد نصاب را برابر اوراق حضور و غیاب کنترل می نمایند زیرا ممکن است بعضی از سهامداران پس از دادن رای به یکی از دستورها ، جلسه را ترک کند . (۱)

۲- در حقوق ایران

قوانین حاکم به شرکتهای سهامی در قانون تجارت ایران مستقیماً " از قانون ۲۴ ژوئیه ۱۸۶۷ ماخوذ و بطور ناقص ترجمه شده است (۲) و قانون ۲۴ اسفند ۱۳۴۷ نیز از قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ فرانسه الهام گرفته است (۳) ماده ۸۸ ق - ت - ۱ از بند اول ماده ۲۸ قانون ۱۸۶۷ فرانسه ملهم شده همانطوری که دیدیم ، ماده اخیر مقرر می داشت که تصمیمات در مجمع عمومی عادی با اکثریت آراء اتخاذ می شود (۴) که عده ای از علماء حقوق معتقد به اکثریت مطلق و عده دیگر طرفدار اکثریت نسبی (۵) بودند . مقنن ایرانی ماده مذکور را ترجمه و در ماده ۷۲ قانون سابق چنین مقرر می داشت . " تصمیمات مجمع عمومی به اکثریت آراء خواهد بود . " و مؤلفین حقوق تجارت ایران نظریه آن دسته از علماء حقوق فرانسه را در مورد اکثریت مطلق پذیرفته بودند و می گفتند منظور از اکثریت آراء قید شده در قانون نصف بعلاوه یک آراء حاضر می باشد (۶) بند اول ماده ۸۸ قانون ۲۴ اسفند ۱۳۴۷ قانون

1- Ibid. Op. Cit. t2 P. 314.

۲ - دکتر صفری (منصور) ، ماخذ یاد شده ، شرکتهای سهامی صفحه ۱ به بعد .

۳ - ماخذ یاد شده بالا .

۴ - به شماره ۳ صفحه ۱۴۵ مراجعه فرمائید .

5- Majorité relative ou simple.

اکثریت نسبی عبارتست از : مجموع آراء گروهی بیشتر از رقبای دیگر اما کمتر از اکثریت مطلق .

۶ - دکتر اعظمی زنگنه (عبدالحمید) ، ماخذ یاد شده ، صفحه ۱۱۹ .

دکتر ستوده تهرانی (حسن) ، ماخذ یاد شده ، صفحه ۱۱۵ .

تجارت ایران نظریه اخیر را ، بدون توجه به تحولات ماده ۱۵۵ در حقوق فرانسه و نیازهای تجارتی در دنیای امروز ، پذیرفته است بدین ترتیب مشکلات مربوط به آراء ممتنع و سفید حل نشده است و ممکن است در جلسات مجمع نصف بعلاوه یک، آراء حاصل نشود و تجدید بی در بی مجمع نیز خارج از خصوصیات بارز حقوق تجارت که همان سرعت در انجام امور شرکت است می باشد .

قانون تجارت ایران ، در مقام استثناء سهامدارانی را که حق رای ندارند احصاء نموده است که عبارتند از .

— دارندگان سهامی که تمام یا قسمتی از مبلغ پرداخت نشده سهام را پس از مطالبه شرکت از طریق نشر آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی های مربوط به شرکت در آن منتشر می شود در مهلت مقرر پرداخت ننمایند (ماده ۳۵ — ۳۷ ق — ت — ۱) .

— عضو هیئت مدیره یا مدیر عامل ذینفع در معامله در جلسه هیئت مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور .

متن ایرانی در ماده ۹۳ که بعداً "مورد مطالعه قرار خواهد گرفت استثنائی در ارزش و اعتبار رای اکثریت وارد کرده تا حقوق اقلیت در نوع مخصوصی از سهام شرکت محفوظ بمانند .

بنظر می رسد قسمت اول ماده ۸۸ ق . ت . ۱۰ بر مبنای بند ۳ ماده ۱۵۳ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ فرانسه به شرح زیر اصلاح گردد .

" در مجمع عمومی عادی تصمیمات همواره با اکثریت آراء حاضر و توأم با اظهار نظر در جلسه رسمی معتبر خواهد بود . در صورتی که اخذ رای باورقه بعمل آید ، اوراق سفید در نظر گرفته نخواهد شد . "

بخش دوم

نحوه انتخاب مدیران در مجمع عمومی عادی (۱)

الف - در حقوق ایران

قسمت دوم ماده ۸۸ ق - ت - ا، مقرر می دارد. " در مورد انتخاب مدیران، تعداد آراء هر رای دهنده در عدد مدیرانی که باید انتخاب شوند ضرب می شود و حق رای هر رای دهنده برابر حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رای دهنده می تواند آراء خود را به یک نفر بدهد یا آنرا بین چند نفری که مایل باشد تقسیم کند، اساسنامه شرکت نمی تواند خلاف این ترتیب را مقرر دارد. "

مجمع عمومی عادی توسط هیئت رئیسه مرکب از یک رئیس و یک منشی و دو ناظر اداره می شود و چنانچه ترتیب دیگری در اساسنامه پیش بینی نشده باشد ریاست مجمع با رئیس هیئت مدیره خواهد بود.

در مواقعی که انتخابات یا عزل بعضی از مدیران یا کلیه آنان جزو دستور جلسه مجمع باشد در این صورت رئیس مجمع از میان سهامداران حاضر در جلسه با اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد. ناظران از بین صاحبان سهام انتخاب می شوند ولی منشی جلسه ممکن است صاحب سهم نباشد.

در شرکت سهامی مدیران الزاما " از میان سهامداران انتخاب می شوند. (۳)

1- TUNC (Andre); Le droit anglais de sociétés anonymes
S. Ed. paris 1971. P. 89 et S.

LEFEBVRE (J); Les assemblées générales d'actionnaires
dans les sociétés anonymes. Ed. Paris. P. 1968. P. 109 S.

ماده ۱۰۷ ق. ت. ا. در این مورد مقرر می‌دارد. "شرکت سهامی بوسیله هیئت مدیره‌ای که از بین صاحبان سهام انتخاب شده کلاً" یا بعضاً" قابل عزل می‌باشد اداره خواهد شد و عده اعضاء هیئت مدیره در شرکت سهامی عمومی نباید از ۵ نفر کمتر باشد (۱) در مورد حق هر رای دهنده، با رعایت اصل تساوی سهام، برابر با تعداد سهامی که دارد خواهد بود. مقنن ایرانی در قسمت دوم ماده ۸۸ فرمول محاسبه تعداد آراء هر رای دهنده را بیان کرده است.

بعبارات دیگر با توسل به اصل تساوی سهام در رای و تخصیص آن به انتخاب مدیران می‌توان گفت که تعداد سهام هر رای دهنده (بدون در نظر گرفتن تعداد آراء صاحبان سهام ممتاز مندرج در ماده ۴۲ ق. ت. ا.) در عدد مدیرانی که باید انتخاب شود ضرب می‌شود و بدین ترتیب هر رای دهنده می‌تواند تعداد مدیران کاندیدار را انتخاب کند. بطور مثال اگر سهامداری ۵ سهم داشته باشد و بخواهد ۵ مدیر انتخاب کند جمعا " ۲۵ رای حق خواهد داشت که می‌تواند آراء مذکور را به یک مدیر بدهد و یا آنرا بین مدیران تقسیم کند. زیرا در غیر این صورت با قبول امتیازات و حق رای متعدده به یک سهم کنترل شرکت پیوسته در دست دارندگان این گونه سهام باقی مانده و بدین ترتیب موجبات تضرر سهامداران اقلیت و سلب اعتماد آنان از شرکت فراهم خواهد شد. بطوریکه ذیلاً" در حقوق آمریکا خواهیم دید با پیروی از اصل تساوی سهام در انتخاب مدیران اقلیت می‌توانند نقطه نظرهای خود را در هیئت مدیره مطرح کنند.

ب - در حقوق ایالات متحده آمریکا

در حقوق ایالات متحده آمریکا نیز پیشنهادات در مجمع عمومی سالیانه با اکثریت نسبی آراء به استثناء مقررات خاص که اتخاذ می‌شود، اما برخلاف حقوق فرانسه و کالت سفید امضاء شده برای رای در مجمع مورد قبول نیست. بلکه سهامداران بکمک اطلاعاتی که قبلاً"

۱ - قانون تجارت، ماخذ یاد شده، صفحه ۴۵، در قانون تجارت فرانسه تعداد هیئت مدیره حداقل ۳ و حداکثر ۱۲ نفر است (بند ۱ ماده ۸۹ قانون جدید) و مدت مدیریت آنان در شرکتهای سهامی عام حداکثر ۶ سال و شرکتهای سهامی خاص ۳ سال است.

از طرز کار شرکت و وضع مدیران بوسیله مدارک ارسالی شرکت و یا با مراجعه به آن بدست می‌آورند، می‌توانند آگاهانه آراء خود را بدهند و در صورتی که سهامداری نتواند در مجمع حاضر شود رای خود را وسیله پست ارسال می‌دارد (۱).

بعلاوه شرکت می‌تواند در اساسنامه خود رای ادغامی را بپذیرد (۲) که اکنون در ۱۷ ایالت اختیاری و در ۲۰ ایالت دیگر اجباری است. برطبق چنین رویه‌ای اقلیت می‌تواند آراء خود را روی یک یا چند کاندیدا از میان خود متمرکز کند.

برای روشن شدن مطلب فرض شود که: هیئت مدیره شرکتی مرکب از ۱۰ نفر بوده و باید تجدید شود شرکت مذکور دارای ۱۰۰۰ سهم است که ۱۰۰ سهم آن متعلق به اقلیت مخالف با هیئت مدیره است. بنابراین هر سهامدار حق ۱۰ ورقه رای خواهد داشت حال اگر سهامداران اقلیت در لیست کاندیداهای مورد انتخاب، آراء خود را بین ۱۰ نفر تقسیم کنند ۱۰ در صد آراء را خواهند داشت و بدین ترتیب از طرف آنان انتخابی هم صورت نخواهد گرفت ولی برعکس اگر هر سهامدار اقلیت هر ۱۰ رای خود را بنام یک مدیر بدهد، اقلیت در مجموع ۱۰۰۰ رای روی ۱۰۰۰۰ رای کل خواهند داشت بنابراین قادر خواهند بود یک نفر از نمایندگان خود را به هیئت مدیره بفرستند بدون اینکه بتوانند تغییرات عمیقی در هیئت مدیره بوجود آورند (۳). بطوریکه ملاحظه می‌شود اگر سهامداران اقلیت با کسب اطلاعات کافی، آراء خود را با توجه به آراء اکثریت روی یک یا چند نفر متمرکز کنند، با انتخاب مدیر یا مدیران از ناحیه خود، در هیئت مدیره نفوذ خواهند داشت ممکن است در بعضی مواقع اغلب پست‌های مدیریت شرکت در اختیار آنان قرار گیرد چنین امری در مثال زیر قابل پیش‌بینی است:

مجمع عمومی عادی سالیانه شرکتی که در آن ۶۰۰ سهامدار حاضر یا نماینده دارد می‌خواهند ۵ نفر مدیر انتخاب نمایند. اگر سهامداران اقلیت که بفرص ۲۹۶ سهم و دارای ۱۴۸۰ حق رای باشند و آراء خود را بین ۵ نفر تقسیم کنند، هیچیک از ۵ نفر اخیر را

۱ - به شماره ۱ صفحه ۱۴۴۶ مراجعه فرمائید.

۲ - به شماره ۲۶ صفحه ۱۴۹۶ مراجعه فرمائید.

3- Heurteux (cl). L'information des actionnaires et des épargnants, étude comparative, éd. paris 1961, P. 132, et 133.

انتخاب نخواهند کرد زیرا آنان ۲۹۶ رای در مقابل ۳۰۴ رای برای هرکاندیدا خواهند داشت. ولی برعکس اگر اقلیت آراء خود را روی دوکاندیدای مدیریت متمرکز کنند برای هر مدیر ۷۴۰ رای خواهند داد و اکثریت بنوبه خود مجبورند که آراء خود را روی سه نفر دیگر از قرار هر کاندیدای ۵۰۶ رای بصندوق بریزند.

ملاحظه می شود که آراء ادغامی به اقلیت امکان می دهد تا نماینده خود را در هیئت مدیره داشته باشند حتی تمام کرسی های قدرت را اشغال کنند ولی آن در موقعی است که اکثریت متفرق و ناآگاه باشد.

لکن بمنظور جلوگیری از سوءاستفاده اقلیت در اساسنامه شرکت های پیش بینی می شود که مدیران همه یکمرتبه تجدید نشوند.

در ایالات متحده آمریکا، شرکت های بزرگ با آراء ادغامی موافق نیستند و طول زندگی تجاری دیده شده که شرکت های، از قبیل General Electric و Ford Motor، از سهامداران خود بخواهند که با طرح پیشنهادهای سهام دارانی که می خواهند سهام با حق رای ادغامی داشته باشند مخالفت کنند (۱).

در ایالات متحده آمریکا، در صورت خالی شدن یکی از کرسی های مدیریت بسبب مرگ، عزل یا استعفاء همچنین در صورت ازدیاد تعداد مدیران، هیئت مدیره حق انتخاب مدیر موقت را تا تصویب مجمع آینده ندارد مگر اینکه چنین مطلبی در اساسنامه قید شده باشد.

مع الوصف بمنظور نرمش دادن به چنین محدودیتی، بعضی از ایالات به هیئت مدیره اجازه داده اند که بطور استثنائی در صورت ورشکستگی یکی از مدیران جانشینی برای او تعیین کند که تا مجمع بعدی کارمدیر ورشکسته را انجام دهد چنین مدیر موقتی همان مسئولیت مدیر ورشکسته را خواهد داشت.

مدت مدیریت در مجمع را اساسنامه (۲) معین می کند. بطور کلی مدیر برای یکسال مالی انتخاب می شود ولی برای دادن ثبات بیشتر با دامه مدیریت شرکت، مدت بیشتری که غالباً "از سه سال تجاوز نمی کند معین می شود که در صورت اخیر یک سوم از اعضاء هیئت مدیره در هر سال تجدید می گردد. (۳) سیستم رای ادغامی، در کشورهای مشترک المنافع (۴)،

1- Chamboulive (J). Op.Cit. P. 39.

2- By- Law.

3- Chamboulive (J), Op.Cit.P. 40 et S.

4- Commonwealth.

حال توسعه می باشد. بنظر پروفیسور گاور ممکن است بزودی در حقوق انگلیس نیز، چنین بستمی متد اول گردد (۱).

اگر قبول کنیم که اعتماد روح تجارت است باید به اقلیت امکان داده شود تا در اهل سرمایه ای که در اختیار شرکت می گذارند در طرز کار آن و اعمال مدیران نظارت داشته شد و یکی از طریق مؤثر همان انتخاب مدیر از طرف اقلیت است تا نقطه نظرهای خود بمنظور حفظ منافع مربوط در هیئت مدیره مطرح کنند. مقتن روی چنین اوضاع و احوالی توجه به معایب تعداد آراء صاحبان سهام ممتاز در حقوق فرانسه (۲) و حقوق انگلیس (۳) مول محاسبه آراء سهام داران را در انتخاب مدیران بمنظور حمایت از اقلیت از موارد مره محسوب و مقرر می دارد که شرکت نباید خلاف روش مذکور را در اساسنامه پیش بینی مایند.

با این ترتیب اجرای ماده ۴۲ ق - ت - ا در مورد تعداد آراء صاحبان سهام ممتاز، در انتخاب مدیران خلاف سیاست سرمایه گذاری شرکت ها و توسعه آنان خواهد بود لذا توجه به اهمیت نقش مدیران بنظر می رسد که منظور از کلمه "تعداد آراء" مندرج در ماده ۸۸ همان "تعداد سهام" هر یک از رای دهندگان است که در عدد مدیرانی که باید انتخاب شوند ضرب می شود. و حق رای هر رای دهنده معادل یا حاصل ضرب مذکور خواهد بود. در خاتمه باید به این نکته اشاره کرد که سیستم رای ادغامی را قانونگذار ایرانی الزامی ندانسته بلکه مقرر داشته است که هر یک از رای دهندگان می توانند آراء خود را به یک نفر و یا چند نفری که مایل باشند بدهند. همانطوری که در حقوق آمریکا هم دیدیم در اغلب ایالات چنین سیستمی اختیاری است.

ج - در مورد انتخاب بازرسان (۴)

در مورد بازرسان ماده ۸۸ ق - ت - ا، برای انتخاب آنان، اکثریت نسبی را

1- L.C.B. Gower. Op. Cit. P. 126

2- Hemard (J), Terre (F) Mabilat (P). Op. Cit. P. 179, No 199, et S.

3- Tunc (A), Op. Cit. P. 90.

۴ - دکتر ستوده تهرانی (حسن)، ماءخذ یاد شده، صفحه ۱۷۵ به بعد.

دکتر اعظمی زنگنه (عبدالحمید)، ماءخذ یاد شده، صفحه ۱۴۸ به بعد.

دکتر کاتبی (حسینقلی)، ماءخذ یاد شده، صفحه ۹۲ به بعد.

پیش بینی نموده است. بازرس در هر شرکت سهامی اعمال هیئت مدیره را نظارت و در امور جاری و مالی شرکت پس از تفتیش اظهار نظر می کند. بازرس در شرکت سهامی خاص باید از اعضاء شرکت باشد ولی در شرکت سهامی عام از خارج از اعضاء انتخاب می شوند و باید اسامی آنان در فهرست رسمی، بازرسان شرکت ها که از طرف وزارت اقتصاد تهیه می شود قید شده باشد. بدین ترتیب مقنن در شرکتهای سهامی عام نظارت، دولت را برقرار ساخته است. بازرسان بهنگام تشکیل شرکت وسیله مجمع عمومی مؤسس و برای مراحل بعدی، از طریق مجمع عمومی عادی انتخاب می شوند، بازرس شرکت ممکن است منحصر بفرد باشد. مجمع عمومی باید علاوه بر بازرس و یا بازرسان اصلی یک یا چند بازرس علی البدل نیز انتخاب کند تا در صورت فوت، استعفا یا عدم قبول سمت و یا سلب شرایط بازرس یا بازرسان اصلی، عوض آنها انجام وظیفه نماید.

مجمع عمومی می تواند بازرس یا بازرسان را عزل کند ولی باید جانشین آنها را نیز انتخاب کند.

در مورد انتخاب بازرس یا بازرسان، ماده ۸۸ ق ۱ - ا - توضیحی نداده است ولی اگر مدیران حسن نیت داشته باشند همان فرمول انتخاب مدیران را در مورد انتخاب بازرسان نیز اعمال می نمایند. و پیشنهاد طرح قانونی در این مورد ضروری بنظر نمی رسد.

۱ - حق رای در مجمع عمومی عادی با توجه به اهمیت شرکتهای سهامی در جلب پس انداز های مردم بطرف سرمایه‌گذاری و مآلاً " پیشرفت اقتصادی کشور ، از جمله حقوق اساسی صاحبان سهام در قوانین مربوط پیش‌بینی شده است و بمنظور حفظ حقوق اقلیت و جلوگیری از سوءاستفاده از اختیارات اکثریت ، تشریفات خاص برای شرکت و اخذ رای در جلسات مجمع در نظر گرفته شده است .

ماده ۷۲ قانون سابق تجارت ایران که مستقیماً "از ماده ۲۸ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۸۶۷ فرانسه ماخوذ و ترجمه شده بود ، تصمیمات مجمع عمومی عادی را با اکثریت آراء معتبر می‌دانست . علماء حقوق فرانسه در تفسیر کلمه " اکثریت آراء " عده ای معتقد به اکثریت مطلق آراء یعنی نصف بعلاوه یک ، وعده دیگر طرفدار اکثریت نسبی بودن و بالاخره قانون جدید ، ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ در بند ۳ از ماده ۱۵۵ خود ، نظریه اخیر را بعلت مشکلات مربوط به آراء متنوع و سفید در جلسه مجمع و جلوگیری از تجدید جلسات ، بطرز روشنی پذیرفته و مقرر داشته . که مجمع عمومی عادی با اکثریت آراء اظهار نظر شده اتخاذ تصمیم می‌نماید و ضمناً " آراء سفید ، در مواقع اخذ رای با ورقه ، در نظر گرفته نمی‌شود (۱) .

ماده ۸۸ ق - ت - ۱ که تصمیمات مجمع عمومی عادی را با اکثریت آراء نصف بعلاوه یک پذیرفته ، همان قبول نظریه دسته اول علماء حقوق فرانسه در حکومت قانون ۱۸۶۷ فرانسه است . بنظر می‌رسد قسمت اول ماده ۸۸ مذکور بر مبنای بند ۳ ماده ۱۵۵ قانون ۲۴ ژوئیه ۱۹۶۶ بشرحی که قبلاً " به آن اشاره شد و ذیلاً " نیز مذکور خواهد افتاد اصلاح گردد .

۲ - در مورد نحوه انتخاب مدیران در مجمع عمومی عادی که قسمت دوم ماده ۸۸ ق - ت - ۱ - در مقام بیان فرمول محاسبه آراء ، با توجه به روش جاری در حقوق کشورهای دیگر ، برآمده است از نظر ما قابل تحسین است . زیرا تعداد آراء هر رای دهنده در عدد مدیرانی که باید انتخاب شود ضرب می‌شود و بدین ترتیب حق رای هر رای دهنده محفوظ خواهد بود و می‌تواند تعداد مدیران کاندیدا را انتخاب و آراء خود را به یک مدیر بدهد و یا آنرا بین آنان تقسیم کند .

سیستم رای ادغامی Cumulative voting (۱) در ایالات متحده آمریکا به سهامداران اقلیت اجازه می‌دهد که آراء خود را روی یک یا چند کاندیدا از میان خود متمرکز کنند و با انتخاب لاقابل یک مدیر از میان خود نقطه نظرهای خود را در هیئت مدیره مطرح نمایند.

بنظر می‌رسد با تفسیر قسمت دوم ماده ۸۸ ق - ت - ۱ بر مبنای سیستم مذکور می‌توان تساوی سهام سهامداران را در رای برای حمایت از سهامداران کوچک تجویز نمود و به آنان اجازه داد تا در نحوه کار شرکت نظارت داشته باشند زیرا این قبیل سهامداران که در واقع اکثریت از نظر تعداد و اقلیت از نظر رای می‌باشند و طبقه معمولی جامعه را تشکیل می‌دهند، با مشارکت در اداره امور بنگاههای تجارتي و صنعتی پس اندازهای خود را با اعتماد بیشتر در اختیار شرکتها قرار خواهند داد. بدین ترتیب، با توسعه بنگاههای مذکور بوسیله جلب سرمایه های بیشتر مردم، موجبات شکوفائی اقتصادی در کشور فراهم گشته و با توزیع سود حاصله به نسبت سهام در بین این طبقات همبستگی اجتماعی ایجاد خواهد شد مشروط بر اینکه دست اندرکاران شرکت نیز با دادن اطلاعات کافی از امور خود به سهامداران حسن نیت داشته باشند.

۳ - پیشنهاد

در خاتمه پیشنهاد می‌شود که ماده ۸۸ ق - ت - ۱ بشرح زیر اصلاح گردد.

" در مجمع عمومی عادی تصمیمات همواره با اکثریت آراء حاضر و توأم با اظهار نظر در جلسه رسمی معتبر خواهد بود. در صورتی که اخذ رای باورقه بعمل آید، اوراق سفید در نظر گرفته نخواهد شد."

" در مورد انتخاب مدیران تعداد سهام هر رای دهنده در عدد مدیرانی که باید انتخاب شوند ضرب می‌شود و حق رای هر رای دهنده برابر حاصل ضرب مذکور خواهد بود رای دهنده می‌تواند آراء خود را به یک نفر بدهد یا آنرا بین چند نفری که مایل باشد تقسیم کند، اساسنامه شرکت نمی‌تواند خلاف این ترتیب را مقرر دارد."